

Lisansüstü Öğrencilerin Dil Yetenekleri Üzerine Bir Çalışma

Elif AKÇAY*

*Marmara Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Gazetecilik Anabilim Dalı,
Bilişim Bilim Dalı,
elifakcay@marun.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0002-2566-7288>

Anahtar Sözcükler
Türkçe Dil Yeterliliği,
Lisansüstü Eğitim, Akade-
mik Yeterlilikler, Dil Sorunu.

Key Words
Turkish Language Profi-
ciency, Postgraduate Edu-
cation, Academic Require-
ments, Language Problem.

Atıf/Citation
Akçay, E. (2020). Lisansüstü öğrencilerin dil yetenekleri üzerine bir çalışma. ISophos: Uluslararası Bilişim, Teknoloji ve Felsefe Dergisi, Cilt 3, Sayı 5, ss: 49-60.

ÖZET

Lisansüstü öğrenciler tez yazım dönemlerinde birçok sıkıntı ile karşılaşır. Araştırma yapabilmek, bilimsel bir çalışma ortaya koyabilmek, eleştirel düşünebilmek ne kadar önemliyse bunu anlamlı ve kurallarına uygun biçimde yazıya dökülebilmek de o kadar önemlidir. Bu çalışmada amaç, ana dili Türkçe olan ve birçok Türkçe dersten ve Türkçe yeterlilik ölçen sınavdan geçen öğrencilerin Türkçe yazdıkları tezlerdeki dil bilgisi hataları üzerinden dil yeterliliklerinin ölçülmesidir. Bu hatalar öğrencinin ana dili doğru kullanmadaki yetersizliklerini göstermektedir. Çalışmada hipotez, “lisansüstü öğrencilerin ana dillerindeki yeterlilikleri ve yazma becerileri hedeflenenden daha düşüktür” şeklinde belirlenmiştir. Bu çalışmada nitel veri analizi yöntemlerinden literatür taraması ve içerik analizi kullanılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırma ortaya koyarken onu düzgün dil anlatım kurallarıyla yazıya dökemediği görülmüştür.

A Study on the Language Abilities of Graduate Students

ABSTRACT

Graduate students encounter many difficulties during their thesis writing period. It is as important to be able to conduct research, to present a scientific study and to think critically, as it is to be able to write it meaningfully and in accordance with its rules. The aim of this study is to measure the language proficiency of graduate students whose native language is Turkish through the spelling mistakes in their thesis written in Turkish, despite passing many Turkish courses and Turkish proficiency exams. These mistakes show the student's inability to use the mother tongue correctly. In this study, the hypothesis was determined as “the proficiency and writing skills of graduate students in their mother tongue are lower than the targeted one.” In this study, literature review and content analysis among qualitative data analysis methods were used. As a result of the study, it was seen that graduate students were not able to write a scientific research with proper language expression rules.

Giriş

Kültür ve iletişim aracı olan dil; yazılı dil ve konuşma dili olarak karşımıza çıkar. Yazı dilinin konuşma dilinden çok sonra ortaya çıkmış olması onu kurallar bakımından geri bırakmamıştır. Günay'a göre dili kullanmakla dilin kurallarını bilmek aynı şey değildir ve yazı dilinin bazı kolaylıkları konuşma dilinde olmadığı gibi konuşma dilindeki her kolaylık da yazı dilinde bulunmaz (Günay, 2013, s.189).

Yazma; medeniyetlerin şekillenmesinde, kültür aktarımında ve fikirlerin etkili iletişiminde vazgeçilemeyen bir araçtır. Yazmanın işlevleri, yazma eğitimi ve yazma araştırmalarını önemli bir konuma yükseltmektedir. Yazılı ürünler, eğitim sahalarının her yerinde hem öğrenme hem de değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır ve bunun böyle devam etmesi muhtemel gözükmektedir. Asıl önemlisi yazma, dünyadaki temel iletişim araçlarından birisidir (Torrance, 2012). Yazmak kalıcı olmanın sağlanmasıdır ve etkili aktarımın en önemli araçlarından birisidir. Yazı, düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2020). İnsanların hayatında konuşmak kadar önemli bir yer kaplayan yazı, ihtiyaç olmaya da devam eder. Akademik üretim sürecinde yazım, sadece sosyal bilimler için değil tüm alanlarda büyük önem taşımaktadır.

İnsanın okuma ve anlamının yanında yazma becerisini de en verimli ve uygun biçimde kullanabilmesi gerekmektedir. Bu üretimin en önemli ürünlerinden biri de akademik tezlerdir. Normal bir yazıdan ve gerektirdiklerinden farklı olarak belli bir üslup ve kurallar bütününe sahip tez yazım süreci, araştırmanın büyük bir bölümünü kaplamaktadır. Yapılan araştırmanın sonucunu en düzgün şekilde verebilmek onu iyi bir yazıyla tescillemekten geçmektedir. Bilişsel alana dayanan bir beceri olan etkili yazma, yeni bilginin öğrenilmesi, anlaşılması, uygulanması ve sentezini içerir. Bir öğretim üyesinin bakış açısına göre iyi yazmak, yazma kurallarına bağlı kalmaktan daha fazlasını gerektirir. Yazma aynı zamanda yaratıcı bir fikir, problem çözme, düşünme ve tamamlanmış bir taslakla sonuçlanan revizyonu da kapsar. Bir öğrencinin bakış açısından yazma ise yazım, alıntı formatı ve dil bilgisi gibi yazma kuralları yanında düşüncelerini kâğıda geçirirken çalışmanın zahmetli ve hatta korkutucu bir egzersizi gibi olabilir (Defazio vd., 2010, s. 34).

Metindeki hatalar verdiğimiz bilginin önemini gölgeler. Bilimsel bir araştırma sonuçları ne kadar önemli olursa olsun bu sonuçlar yayımlanmaya kadar tam olamamaktadır. Bilim insanı sadece bilim üretmekle kalmayıp bilimi yazmalıdır. Kötü yazım, iyi bilimin yayımlanmasını engelleyebilir veya geciktirebilir (Day, 2000, s. 16). Yapılan bilimsel çalışmanın kurallara uygun bir şekilde yazıya geçirilmesi onun bilim camiasında tanıtımı için önemli bir etken olmaktadır:

“Yazılanların eksik veya yanlış anlaşılması, toplumsal ve kültürel hayatı olumsuz yönde etkiler. Bir televizyon veya radyo programında dil bilgisel ya da toplumsal kurallar ihlal edildiğinde, izleyici/dinleyiciler iletilmek istenenleri yanlış anlayabilirler. Benzer bir yanlış anlama, gazete, dergi ve kitaplar, söz konusu kurallar yeterince dikkate alınmadan basılıp yayımlandığında da meydana gelebilir. Bunun sonucunda, istenenlerin tam olarak aktarımı gerçekleşmediği gibi, istenmeyenlerin anlaşılmasına da sebep olunabilir. Bunların önüne geçebilmek için, dil bilgisel ve toplumsal kurallara kesinlikle uyulması, konuşan/yazan ve dinleyen/okuyan kişilerin aynı kurallar çerçevesinde hareket etmesi ve ortaya çıkabilecek anlaşmazlık ve belirsizliğin olabildiğince azaltılması gerekmektedir” (Gökdayı, 2008, s. 97).

Yazı çeşitli şekil ve bağlamlarda oluşturulabilir. Makale, bildiri, kitap, kitap bölümü, tez, rapor, proje, poster ve eleştiri gibi türleri olan bilimsel yazıların hepsi kendi içinde kurallardan oluşmaktadır. Bu kuralların yanında her metinde uyulması gereken Türkçe yazım ve imla kuralları da vardır. Bu çalışmada süre bakımından yazmanın en uzun sürdüğü ve hataların

fazlaca dikkat çekebileceği metinler olan tezler ele alınmaktadır. “Akademik yazma, ileri düzeyde yazma becerisi gerektiren, bilimsel dilin kullanıldığı, kendine özgü kuralları olan dizgesel bir metin oluşturma sürecidir. Söz konusu süreç sonunda da lisansüstü tez, makale, bildiri gibi bilimsel metinler üretilir” (Kan, 2017, s. 1038).

Bilim özellikle sosyal bilimlerde sistematik bir düşünceye dayanmaktadır. Dil kullanımı eğitim-öğretimin her seviyesinde önem arz etmektedir. Yazma konusunda öğrencilerin yaşadığı problemlerin lisans ve lisansüstü seviyelerde de devam ettiği görülmüştür. Yüksek lisans ve sonrası dönemde yapılan araştırmaların yazıya dökülmesinde de bu durum ciddiyetini korumakta ve bilimsel metinlerin içerdiği basit hatalar ciddiyetsiz bulunabilmektedir. “Lisansüstü eğitim; lisans eğitimine dayalı olan yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sanat dallarında yapılan sanatta yeterlik çalışması ve tıpta uzmanlık ile bunların gerektirdiği eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama etkinliklerinden oluşan eğitim olarak tanımlanır” (Sevinç, 2001). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’ne göre tezli yüksek lisans programı öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişme, bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağlar (Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2016).

Lisansüstü öğrencilerin tez yazım dönemlerinde birçok sıkıntı ile karşılaştıkları bilinmektedir ve bu konuda oldukça fazla çalışma bulunmaktadır (Baird, 1997; Green ve Kluever, 1997; Germeroth, 1991; Bakioğlu ve Gürdal, 2001; Başer, Narlı ve Günhan, 2010; Gordon, 2003; Suna, Karadağ ve Selanik Ay, 2007; Liechty, Schull ve Liao, 2009; Miller, 2009; Jairam ve Kahl Jr., 2012). Bu sıkıntılar danışman öğrenci arasındaki ilişki, dijital uçurum, kişisel, sosyal veya psikolojik gibi çeşitli kategoriler altında listelenebilmektedir. Şahin, Varışoğlu ve Gökteş (2013) Türkçe eğitimindeki lisansüstü çalışmaların analiz edilmesinin Türkçe eğitiminin ihtiyaçlarını görmek açısından önemli olduğunu belirtir. Bu çalışmadaki odak noktası ise ana dili Türkçe olan öğrencilerin birçok Türkçe derslerden ve Türkçe yeterlilik ölçen sınavlardan geçmesine rağmen Türkçe yazdıkları tezlerdeki yazım yanlışları ve hataları üzerinden dil yeterliliklerinin ölçülmesidir. Bu hatalar öğrencinin ana dili doğru kullanmadaki yetersizliklerini göstermektedir.

Lisansüstü eğitimin birinci amacı yükseköğretim kurumlarının geleceği için öğretim üyelerini ve araştırmacıları yetiştirmek ve akademik alt yapıyı oluşturmak; ikinci amacı ise ülkelerin teknolojik, ekonomik ve kültürel gelişmeleri ile ilgili sorunlarına çözüm getirmektir (Ünal ve İltar, 2010, s.149). Öğrencilerden her öğrenim seviyesinde ana dillerini iyi kullanmaları beklenmektedir. Dil bilgisi ise bu beklentinin önemli bir parçasıdır. Güneş, dil bilgisini dil eğitiminin önemli bir aracı olarak görür. Tarihsel süreçte çeşitli aşamalardan geçen dil bilgisi önce harfleri okuma ve yazma sanatı olarak ele alınır. Sonra da kurallar bütünü olarak görülür. Günümüzde ise dil bilgisi dilin; ses, biçim, cümle ve metin yapısını inceleyen, anlam ve görevlerini ortaya koyan geniş bir alan olmaktadır (Güneş, 2013, s.71).

“Bireylerin ve toplumların düşünme becerilerini ve kapasitelerinin artırılması bakımından yazma becerileri ana dili eğitiminin içinde önemli bir yer tutar. Ancak bu becerilerin eğitim sistemimiz ve uygulamaları açısından yeterince üzerinde durulmadığı görülmektedir. Dolayısıyla eğitim sisteminden, öğretmenden ve öğrencilerden kaynaklanan farklı sorunlarla yazma becerisinin geliştirilemediği söylenebilir” (Tok ve Ünlü, 2014, s. 80).

Araştırma yapabilmek, bilimsel bir çalışma ortaya koyabilmek, eleştirel düşünebilmek ne kadar önemliyse bunu anlamlı ve kurallarına uygun biçimde yazıya dökülebilmek de o kadar önemlidir.

Türkiye’de ilkökulda başlayan yazma etkinliği öğrenimi, üniversiteye kadar devam eder. İlk ve ortaöğretimde (1-4, 5-8. sınıflar) Türkçe olan ders lisede (9-12. sınıflar) Türk Dili ve Edebiyatı olarak görülür. Türkçe’nin MEB tarafından sarmal bir eğitim modeli ile ele alındığı görülmektedir. Türkiye’de bir öğrencinin ilkökulda aldığı temel Türkçe eğitimi ortaokulda

ayrıntılıdır. Lise seviyesine geçen bir öğrencinin ise konuları öğrenmiş bir şekilde geldiği düşünülmekte ve konular ayrıntıya girilmeden kısa tekrarlarla geçilmektedir. Lisede Türk Dili ve Edebiyatı adı altında %70 Edebiyat, %30 Dil ve Anlatım görülmektedir, denebilir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanan Öğretim Programları'nın amaçları 4 maddede toplanmıştır:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak (MEB, 2019).

Öğrenciler için 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türkçe dersinin amaçları ise şu şekilde belirtilmiştir:

1. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
2. Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirip sorgulamaları,
3. Dil zevki ve bilincine ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
4. Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri şeklindedir (MEB, 2019: 8).

Türkiye'de 8.sınıf öğrencilerinin liseye geçiş aşaması için LGS (Liselere Geçiş Sistemi) kullanılmaktadır. 2020 yılındaki LGS'ye toplam 1.472.088 öğrenci katılmış ve soru sayısı 20 olan alt testler arasında öğrencilerin en yüksek başarıyı gösterdiği alt testlerin Fen Bilimleri ve Türkçe olduğu görülmüştür. Liselere Geçiş Sistemi kapsamında uygulanan sınava katılan öğrenciler, gösterdikleri performansa göre sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmektedir. İkinci yerleştirme türü olan yerel yerleştirme sınava katılma durumundan bağımsız olarak öğrencilerin ikamet ettikleri bölgede veya yakın

bölgelerde tercihleri doğrultusunda sınavsız öğrenci alan okullara yerleştirilmesi sürecini ifade eder (MEB, 2020).

İlkokul 1 ve 2. sınıfta Türkçe dersi haftalık 10'ar saat, 3 ve 4. sınıfta ise haftada 8'er saattir. Ortaokul 5 ve 6. sınıfta Türkçe dersi 6'şar saat, 7 ve 8. sınıfta ise haftalık 5'er saattir. Anadolu Liseleri'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda haftalık 5'er saat, Sosyal Bilimler Lisesi'nde 9 ve 10. sınıfta haftalık 7'şer saat, 11. sınıfta 6 ve 12. sınıfta ise 8'er saattir. Fen Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersi gören öğrenciler; 9, 10, 11 ve 12. Sınıflarda haftalık 5'er saat, İmam Hatip Lisesi'nde de haftalık 5'er saat Türk Dili ve Edebiyatı dersi görmektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2018).

Liseden üniversitelere geçiş sınavı olan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS), 3 ayrı oturumdan oluşmaktadır: Temel Yeterlilik Testi (TYT), Alan Yeterlilik Testi (AYT) ve Yabancı Dil Testi (YDT). TYT oturumu zorunlu olan oturumdur ve bu oturumdan yeterli puan alan öğrenciler 2. ve 3. oturumlara girmeye hak kazanır. TYT Türkçe testi konuları ise şu şekildedir: Sözcükte anlam, söz yorumu, deyim ve atasözü, cümlede anlam, paragrafta anlam, paragrafta anlatım teknikleri, paragrafta konu-ana düşünce, paragrafta yapı, paragrafta yardımcı düşünce, ses bilgisi, yazım kuralları, noktalama işaretleri, sözcükte yapı, sözcük türleri, isimler, zamirler, sıfatlar, zarflar, edat – bağlaç – ünlem, fiil, ek fiil, fiilimsi, sözcük grupları, cümlenin ögeleri, cümle türleri ve anlatım bozukluğu.

Şekil 1'de yıllara göre YKS soru dağılımları görülmektedir.

SORU DAĞILIMI	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Ses Bilgisi	–	1	3	3	1	1	1	1	1	1	–
Dil Bilgisi	3	8	1	1	3	2	5	5	6	5	5
Noktalama İşaretleri	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Yazım Kuralları	2	2	2	2	1	1	1	2	–	2	2
Anlatım Bozukluğu	–	–	1	1	2	–	–	1	–	1	1
Paragraf	26	22	22	22	22	26	23	20	23	20	20
Cümlede Anlamı	6	3	7	7	7	6	6	7	7	6	7
Sözcükte Anlamı	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3
SORU SAYISI	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40

Şekil 1: YKS Soru Dağılımları. Kaynak: unirehberi.com

YKS'de başarılı olan öğrenciler, üniversitelerde de ilk sene Türk Dili dersi görür. Ders, okulun tercihine bağlı olarak ya uzaktan ya da yüz yüze eğitim olarak verilir. Eğitim fakülteleri ve özel alan dersleri dışında Türkçe eğitimi 1. sınıftan sonra devam etmemektedir. Üniversite 1. sınıftan sonra öğrenciler Türk Dili ya da Türkçe dersleri ile lisansüstü eğitime devam etmek

istediklerinde karşılaşırlar. Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı olan ALES, lisansüstü eğitime başvuracak kişilerin ve akademik personel kadrolarına atanmak isteyen adayların girdiği sınavdır. Sınavda sayısal ve sözel testler yer alır. Sayısal test, adayların sayısal ve mantıksal akıl yürütme (muhakeme) becerilerini ölçmeye yönelik 50 sorudan; sözel test ise sözel akıl yürütme becerilerini ölçmeye yönelik 50 sorudan oluşmaktadır. ALES'te sözel konu dağılımı; sözcükte anlam, cümlede anlam, anlatım biçimleri, sözel mantık, anlatım bozuklukları ve paragraf şeklindedir. Eğitim-öğretim hayatının büyük bir kısmında kendi dili öğretilen ve sınavlara tabi tutulan Türk öğrencilerin akademik süreçte ortaya koydukları bilimsel araştırma ve tezlerinde yine de yazım yanlışları ve dilin hatalı kullanımlarına sıklıkla rastlandığı görülmektedir.

Tez yazarken öğrencilerin dikkat etmesi gereken kurallar için her enstitünün yayımladığı tez yazım kılavuzları bulunmaktadır. Tez yazım kılavuzları metni biçim ve içerik yönünden bir düzene sokmak ve öğrenciye yol gösterici olarak izlemesi gereken adımları kolaylaştırmak için hazırlanmaktadır. Swales (1990), akademik dünyaya katılabilmenin ve oradaki bireyler tarafından kabul görmesinin en temel koşullarından birinin, bu toplumunun yazım kurallarına uygun metinler üretmek olduğunu söyler. Üretilen bilimin en iyi şekilde yayılabilmesi için kullanılan dil önem arz etmektedir. Yapılan araştırma ne kadar değerli olursa olsun onu yazıya kurallarıyla aktarmak da o kadar değerlidir. Bilimsel bir araştırma yazısının nasıl kuralları varsa okumayı kolaylaştırıp şeklen görüntüyü düzenli kılıyorsa (APA gibi), Türk dilinin de kendine has belli başlı kuralları bulunmaktadır. Bu kurallar çerçevesinde çoğu araştırmacının metnini yazma sürecinde sorun yaşadığı görülmektedir.

Araştırma

Araştırmada, Türkiye’de sosyal bilimler alanında yüksek lisans tezi yazmış 12 kişinin danışmanına tezlerinin “son hali” olarak gönderdiği metinlerden faydalanılmıştır. Tezin son haliyle, öğrencinin bittiğini ve artık metnin o haliyle jüri karşısına çıkabileceğini düşündüğü ve bunu danışmanıyla savunma öncesi paylaştığı metin kastedilmektedir. Danışmanlar aracılığı ile edinilen tezlerin son hali için öğrencilerden gizlilik şartıyla izin alınmıştır. Çalışmada hipotez, “lisansüstü öğrencilerin ana dillerindeki yeterlilikleri ve yazma becerileri hedeflenenenden daha düşüktür” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel veri analizi yöntemlerinden literatür taraması ve içerik analizi kullanılmıştır. “Literatür taraması, sizin ilgilendiğiniz konuya ilişkin bilgileri bulmanızı, araştırmanıza kuramsal bir temel kazandırmanıza ve sizinkine benzer çalışmaların sonuçlarını görmeyi sağlar” (Büyüköztürk vd., 2020, s. 47). İçerik analizi ise kayıtlı metinlerin analizine yönelik bir yöntemdir ve mesajın kapsadığı, taşıdığı ve ilettiği enformasyonuna odaklanır (Yıldırım, 2015, s.105). Daha kapsamlı tanımı ile içerik analizi, “mesaj değeri taşıyan her türlü verinin bir amaç doğrultusunda taranması, kategorilere ayrılması, özetlenmesi ve bulguların araştırma amacı doğrultusunda analiz edilmesi ve yorumlanması işlemlerini içeren bilimsel bir araştırma yöntemidir” (Başfıncı, 2008: 53).

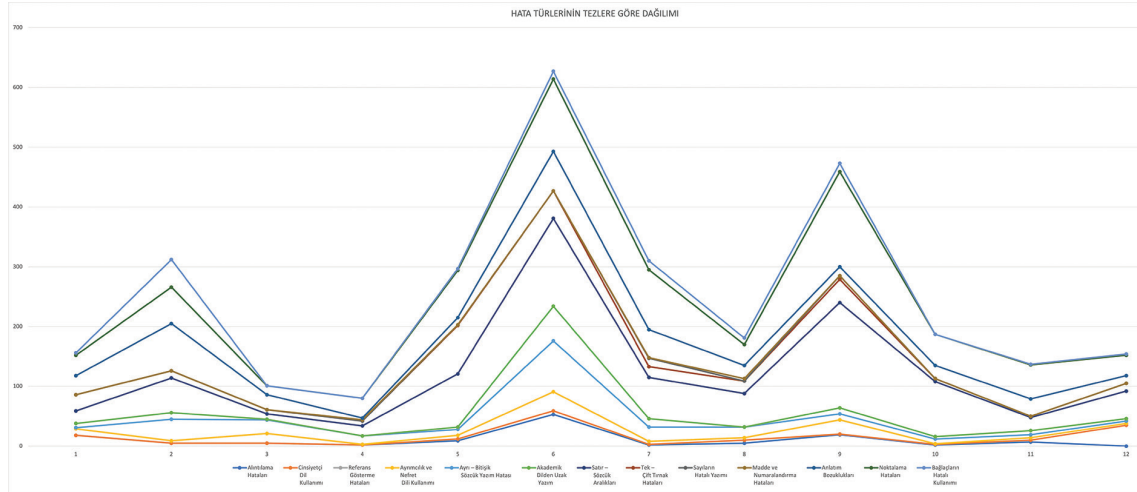
Araştırmanın Bulguları ve Analizler

İstanbul’da iletişim fakültesine sahip bir üniversitenin sosyal bilimler enstitüsü, gazetecilik ana bilim dalında yazılan ve bilim dalları farklı olan 12 tez incelenmiştir. Bu çalışmada, yüksek lisans öğrencilerinin tez yazımındaki hataları tespit edilmeye çalışılmış ve özellikle hangi kategoride hataların sıklığı görülmek istenmiştir. İncelenen tezlere 1’den 12’ye kadar numara verilmiştir. “Tez Numarası”, “Tez Yılı”, “Enstitü”, “Ana Bilim Dalı” ve “İncelenen Sayfa Sayısı” olarak ayrı belirtilen tezler, hatalar için 13 analiz kategorisinde değerlendirilmiştir.

TEZ NUMARASI	TEZ YILI	ENSTİTÜ	ANA BİLİM DALI	İNCELENEN SAYFA SAYISI	Alıntılama Hataları	Cinsiyetçi Dil Kullanımı	Referans Gösterme Hataları	Ayrımcılık ve Nefret Dili Kullanımı	Ayrı - Bitişik Sözcük Yazım Hatası	Akademik Dilden Uzak Yazım	Satır - Sözcük Aralıkları	Tek - Çift Tırnak Hataları	Sayıların Hatalı Yazımı	Madde ve Numaralandırma Hataları	Anlatım Bozuklukları	Noktalama Hataları	Bağlaçların Hatalı Kullanımı
TEZ 1	2020	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	151	18	0	11	0	2	7	21	27	0	0	32	34	4
TEZ 2	2019	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	165	5	0	4	0	36	11	58	12	0	0	79	61	46
TEZ 3	2016	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	59	5	0	16	0	23	1	9	7	0	0	25	15	0
TEZ 4	2020	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	85	2	0	1	0	14	0	17	8	0	2	3	33	0
TEZ 5	2019	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	141	9	3	6	0	10	4	89	81	1	0	12	79	3
TEZ 6	2020	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	83	53	6	32	0	85	58	147	46	0	0	66	121	13
TEZ 7	2017	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	157	2	1	5	0	24	14	69	18	14	1	47	100	15
TEZ 8	2019	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	49	5	5	4	0	18	0	56	21	0	4	22	35	11
TEZ 9	2015	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	244	19	1	24	0	10	10	176	39	6	0	15	159	14
TEZ 10	2016	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	87	2	1	1	0	8	4	92	5	0	0	22	52	0
TEZ 11	2019	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	134	7	3	4	0	5	7	22	2	0	0	29	57	1
TEZ 12	2014	SOSYAL BİLİMLER	GAZETECİLİK	78	0	35	3	0	4	4	46	13	0	0	13	34	2
TOPLAM				1433	127	55	111	0	239	120	802	279	21	7	365	780	109

Şekil 2: İncelenen Tezler, Kategoriler ve Toplam Hata Sayıları

Öğrencilerin yazma becerileri ve ana dil yeterlilikleri açısından incelenen tezlerde belirlenen 13 analiz kategorisi şu şekildedir: “Alıntılama Hataları”, “Cinsiyetçi Dil Kullanımı”, “Referans Gösterme Hataları”, “Ayrımcılık ve Nefret Dili Kullanımı”, “Ayrı - Bitişik Sözcük Yazım Hatası”, “Akademik Dilden Uzak Yazım”, “Satır - Sözcük Aralıkları”, “Tek - Çift Tırnak Hataları”, “Sayıların Hatalı Yazımı”, “Madde ve Numaralandırma Hataları”, “Anlatım Bozuklukları”, “Noktalama Hataları” ve “Bağlaçların Hatalı Kullanımı”. Aşağıdaki Şekil 3’te öğrencilerin yaptığı hataların tez numaralarına göre dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 3: Hata Türlerinin Tezlere Göre Dağılımı.

MEB’in öğrenciler için beklentileri öğretim programlarında “kazanımlar” adı altında verilmektedir. Aşağıda, çalışmada incelediğimiz analiz kategorilerine göre MEB’in ilk ve ortaöğretim Türkçe dersi için kazanım beklentileri filtrelenerek listelenmiştir. Burada listelenen maddeler araştırmamızda ele alınan hata analizlerine göre seçilmiş, hepsine yer verilmemiştir.

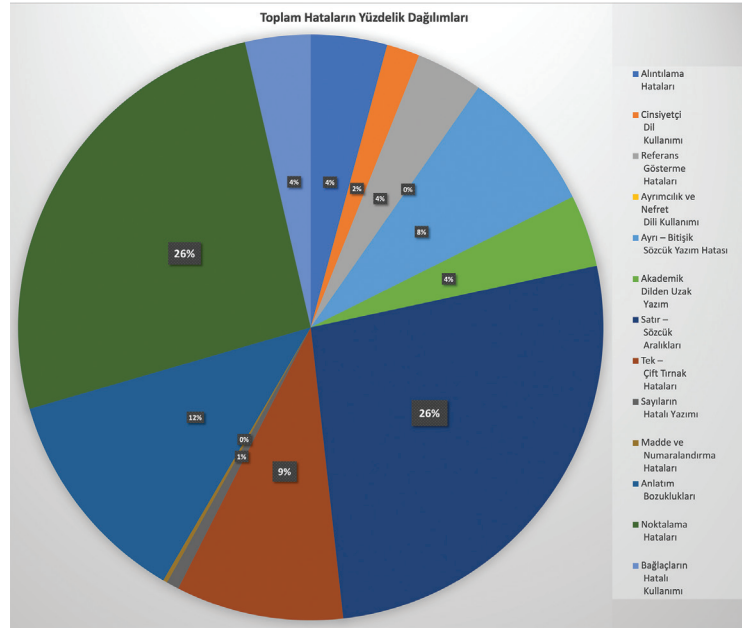
Kazanımların yapısı dersin kodu olan “T” harfi ile başlamaktadır. Türkçe dersinin belirtilmesinden sonraki ilk sayı sınıf düzeyini, ikinci sayı beceri alanı numarası ve son sayı kazanım numarasını göstermektedir.

T.1.4. YAZMA	T.2.4. YAZMA	T.3.4. YAZMA	T.4.4. YAZMA	T.5.4. YAZMA	T.6.4. YAZMA	T.7.4. YAZMA	T.8.4. YAZMA
T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar. T.1.4.3. Hece ve kelimeler yazar. T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar. T.1.4.5. Anlamı ve kuralı cümleler yazar. T.1.4.6. Görsellerle ilgili kelime ve cümleler yazar. T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır. T.1.4.8. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır. a) Büyük harflerin cümlede başlarken, özel isimleri ve başlıkları yazarken kullanıldığı örneklerle vurgulanır. b) Nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur. T.1.4.9. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır. T.1.4.10. Yazdıklarının düzenlenmesini sağlar. T.1.4.11. Yazma çalışmaları yazar. a) Diktir, bakarak ve serbest yazma çalışmaları yaptırılır. b) Yazma düzenine, sayfanın tamamının kullanılmasına ve temizliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır.	T.2.4.1. Anlamı ve kuralı cümleler yazar. T.2.4.3. Kısa metinler yazar. T.2.4.7. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. T.2.4.8. Büyük harf ve noktalama işaretlerini uygun yerde kullanır. a) Büyük harflerin adres yazımında, bayram isimleri ve tarihlerin (29 Mayıs 1453 vb.) yazımında kullanıldığı belirtilir. b) Nokta, virgül, ünlem, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur. T.2.4.9. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır. T.2.4.10. Yazdıklarının düzenlenmesini sağlar. Öğrencilerin yazdıklarının harf hatası, hece eksikliği ile yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır. T.2.4.13. Soru ekini kuralına uygun yazar.	T.3.4.7. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerde kullanır. a) Nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, soru işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur. b) Kurum adlarının baş harflerinde, dizelerin başında, yer adlarının yazımında büyük harf kullanımı üzerinde durulur. T.3.4.8. Yazılarda eş sesli kelimeleri anlamlarına uygun kullanır. T.3.4.13. Harfleri yapısal özelliklerine uygun yazar. T.3.4.14. Harflerin yapısal özelliklerine uygun kelime ve cümleler yazar. T.3.4.16. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	T.4.4.10. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerde kullanır. a) Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi ve kesme işaretinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur. b) Kitap, dergi, gezegen ve yıldız adlarının yazımı ile iki noktadan sonra büyük harf kullanıldığı belirtilir. T.4.4.13. Yazılarda eş sesli kelimeleri anlamlarına uygun kullanır. T.4.4.16. Kısaltmaları ve kısaltmalara gelen ekleri doğru yazar. T.4.4.17. Sayıları doğru yazar. T.4.4.18. Yazılarda bağlaçları kuralına uygun kullanır. "de" ve "ki" bağlaçlarını doğru yazmaları sağlanır. T.4.4.19. Yazılarda kelimeleri gerçek, mecaz ve terim anlamları ile kullanır. T.4.4.22. Psikojermi sözcükleri doğru yazar.	T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerde kullanır. Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, nokta virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur. T.5.4.8. Sayıları doğru yazar. Kesirli sayıların, sıra ve üstüme sayıların, dört veya daha çok basamaklı sayıların yazımında üzerinde durulur. T.5.4.11. Yazılarda ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır. Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur. T.5.4.16. Yazılarda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak ve lakin ifadelerini kullanmaları sağlanır.	T.6.4.9. Yazılarda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte ve buna rağmen ifadelerinin kullanılmasına sağlanır.	T.7.4.13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.	T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayrt eder. T.8.4.19. Cümle türlerini tanıtır. T.8.4.20. Fillerin çatı özelliklerinin anlamı olan katısını kavrar.

Şekil 4: 1-8.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları; MEB (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programı.

Kazanımlar incelendiğinde araştırmamızda yüksek lisans öğrencileri tarafından sıklıkla yapılan hataların aslında ilkököl 1. sınıftan beri öğretildiği görülmüştür. Yüksek lisans öğrencilerinin tezlerini incelediğimizde yapılan en sık hata, satır-sözcük arasına boşluk koymamak olmuştur. T.2.4.9. numaraları kazanım (öğrenme hedefi) bize öğrencilerin ilkököl 2.sınıfta harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakılması gerektiğinin öğretildiğini gösterir. Öğrencilerin tezlerini nerede yazdıkları bilinmese de *Microsoft Word* gibi programlarda satır ve sözcük boşluklarının hatalı olduğu durumlar için uyarı verildiği bilinmektedir. İncelenen 12 tezde satır-sözcük aralıkları hatalarının en çok nokta, virgül gibi noktalama işaretlerinden sonra kullanılmadığı görülmüştür.

İkinci en sık hata ise noktalama işaretlerinin yanlış kullanılmasıdır ve bu konu ilkököl 1. sınıfta temel düzeyde öğretilmeye başlanır ve ayrıntılandırılarak 5. sınıfa kadar öğretildiği görülür. Aşağıdaki grafikte öğrenciler tarafından yapılan hataların yüzdeleri dağılımları yer almaktadır.

Şekil 5: Toplam hataların yüzdeleri dağılımları.

13 kategori arasında %26,60 ile yapılan en fazla hata öğrencilerin satır sözcük aralıklarına dikkat etmediğini göstermiştir. İkinci sırada ise %25,87 ile noktalama hataları yer almaktadır. Hataları sırasıyla; %12,11 ile anlatım bozuklukları, %9,25 ile tek-çift tırnak hataları, %7,93 ile ayrı-bitişik sözcük yazım hatası, %4,21 ile alıntılama hataları, %3,98 ile akademik dilden uzak yazım, %3,68 ile referans gösterme hataları, %3,62 ile bağlaçların hatalı kullanımı, %1,82 ile cinsiyetçi dil kullanımı, %0,70 ile sayıların hatalı yazımı, %0,23 ile madde ve numaralandırma hataları takip etmektedir. İncelenen 12 tezde de ayrımcılık ve nefret dili kullanımına hiç rastlanmamıştır.

Cinsiyetçi dil kullanımında; “bilim insanı” yerine “bilim adamı”, “kadın” yerine “bayan”, “insanlık” yerine ise “insanoğlu” kullanımları en göze çarpan hatalar olmuştur. “Tek-çift tırnak hataları”nda çift tırnağın içindeki alıntı cümleler için tek tırnak kullanılmadığı, tek tırnağa çift tırnak görevi yüklenerek yanlış kullanıldığı veya özel olarak vurgulanmak istenen kelime veya kelime grupları için çift değil tek tırnağın yanlış kullanıldığı görülmüştür. Tek tırnak Türkçede çift tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır. “Akademik dilden uzak yazım” kategorisi için kullanılan “ben” dili ve öznellik dikkat çekmiştir.

Noktalama Hataları; “Virgül (,)”, “Noktalı Virgül (;)”, “Nokta (.)”, “Ünlem (!)”, “Soru İşareti (?)” ve “Üç Nokta (...)” açısından ele alınmıştır ve belirlenen 6 farklı alt kategoriden “Virgül”, %42,44 ile en fazla yanlış kullanılan noktalama işareti olmuştur. Bazen sıralanan kelimeler bazen de sıralanan cümleler arasında kullanılmadığı görülen virgül, sayıların yazılışında kesirleri ayırmak için de kullanılmamıştır. Virgölün bağlaçlardan ve metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra sıklıkla kullanılarak hataya düşüldüğü görülmüştür. Virgül, metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimeler varsa kullanılır. Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra da virgül kullanımı hatalıdır ve incelenen tezlerde görülen virgül hatalarından biri de bu başlık olmuştur.

Genellikle cümle sonlarında unutulmuş “Nokta” işareti ise %33,59 ile en sık yapılan ikinci hatadır. Noktanın bilimsel çalışmalarda parantez içinde, cümle sonunda belirtilen atıflardan sonra da sıklıkla unutulduğu tespit edilmiştir. “Noktalı Virgül”ün ise virgül veya iki nokta kullanımı ile çok karıştırıldığı tespit edilmiş, diğer noktalama işaretlerine göre az kullanılsa da çoğunlukla yanlış kullanıldığı görülmüştür. Noktalama işaretleri içinde “Noktalı Virgül” kullanımı %21,54 ile üçüncü en sık hata olmaktadır.

“Üç Nokta” ve “Ünlem” akademik metinlerde sıklıkla karşımıza çıkmaz. İncelenen 12 tezde de toplam ünlem hatası 2, toplam üç nokta hatası ise 11 çıkmıştır. Üç nokta %1,41 ile dördüncü, “Ünlem” ise %0,26 altıncı noktalama hatası olmuştur. 5. hata ise %0,77 ile “Soru İşareti”dir. Metinlerde toplam 6 yanlış kullanımının görüldüğü soru işareti, soru cümlelerinin sonunda unutulmuş ya da çift tırnak içine alınan soru cümleleri için kullanılmamıştır.

Satır-sözcük aralıkları ve noktalama hatalarından sonra en sık yapılan hataların başında anlatım bozuklukları gelmektedir. Anlatım bozuklukları; “Gereksiz Sözcük Kullanımı”, “Özne-Yüklem Uyumsuzluğu”, “Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması”, “Eklerle İlgili Yanlışlar” ve “Yüklem Eksikliği” açısından ele alınmıştır. Anlatım bozuklukları bireylerin kendilerini ifade ederken kuracağı cümlelerin açık ve anlaşılır olmasını, çelişkiden uzak, gereksiz unsurlar taşımasını ve dil bilgisi açısından doğru olmasını ifade eder.

5 farklı kategoride incelenen toplam 365 hata sayısı ile %12’lik bir dilime sahip olan anlatım bozuklukları içinde en fazla hata %40,82 ile “Özne-Yüklem Uyumsuzluğu”nda çıkmıştır. Özne - yüklem uyumsuzluklarına; “Özne birinci tekil, ikinci tekil veya üçüncü tekil ve biz/siz ise yüklem birinci çoğul kişiye göre çekimlenmelidir”, “Özne insan ve çoğulsa yüklem tekil ya da çoğul olabilir. Ancak insan dışındaki varlıkların çoğul şekilleri özne olduğunda yüklem daima tekil olur”, “Kişileştirme sanatı yapılmış cümlelerde özne çoğul olduğunda yüklem tekil de çoğul da olabilir” maddeleri açısından bakılmıştır. Öğrenciler yüklem veya öznenin eksik olmamasına dikkat ederken çok uzun cümleler kurduklarında özne ve yüklem arasındaki ilişkiye dikkat etmemekte, uyumu gözden kaçırmaktadır.

Cümlede eklerin eksik ya da fazla kullanılması da anlatım bozukluğu çeşididir ve en sık rastlanan hatalardan biri %38,63 ile “Eklerle İlgili Yanlışlar” olmuştur. “Gereksiz Sözcük Kullanımı” %13,42, “Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması” %6,30 ve “Yüklem Eksikliği” %0,82’dir. İncelenen toplam 1433 sayfada sadece 3 tezde birer yüklem eksikliğine rastlanmış ve en az çıkan anlatım bozukluğu çeşidi olmuştur.

Toplam hatalar içinde %3,62 ile yer alan “Bağlaçların Hatalı Kullanımı”; “-de”, “-ki”, “Fakat”, “Lakin”, “hem...hem”, “ne...ne”, “ya...ya”, “ya da” ve “veya” alt kategorilerinde incelenmiştir. 3, 4 ve 10 numaraları tezlerde bağlaçların hatalı kullanımına hiç rastlanmamıştır. “Lakin” ve “ya da” bağlaçları ise hiçbir tezde yanlış kullanılmamıştır. En çok hata %48,62 ile “de” bağlacının kullanımında yapılmıştır. “-de” bağlacından sonra ise ikinci en sık hata %23,85 ile “veya” bağlacının kullanımında, üçüncü ise %18,35 ile “ki” bağlacının yazımında yapılmıştır. %4,59 ile “ya... ya” bağlacının hatalı kullanımından sonra ise “hem...hem” bağlacı %2,75 gelmektedir. “Fakat” ve “ne... ne” bağlacının yanlış kullanımı ise incelenen 12 tezden sadece 2 tanesinde 1’er tane (%0,92) görülmüştür.

Sonuç ve Öneriler

Dilin konuşma ve yazmada doğru kullanımı önemlidir. Yazma becerisinin geliştirilmesi üzerine düşünmeye devam etmek ve toplum yapısına uygun yöntemlerle bu soruna çözüm bulmak şarttır. Yapılan çalışma sonucunda lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırma ortaya koyma kaygılarının onu düzgün dil anlatım kurallarıyla vermekten geri bıraktığı görülmektedir.

MEB tarafından oluşturulan ve beklenen kazanımların ya iyi öğretilmediği ya da kalıcı olmadığı görülmüştür. Konular ne kadar tekrarlı olsa da öğrencilerde bilgilerin kalıcılığı sağlanamamıştır. Öğrencinin sınav geçmek için kullandığı bilgileri yükseköğretimde tez yazarken tam anlamıyla gösteremediği görülmektedir. LGS ve YKS’den ALES’e birçok sınavda dil bilgisinin sınırdığı öğrenciler üniversite 1. sınıflarda da Türk Dili’ni uzaktan eğitim olarak görmektedir. Tüm bu aşamalara ve ilk ve ortaöğretimlerde alınan bilgilere rağmen öğrencilerin ana dilde tez yazımında yetersiz kaldığı görülmüştür.

Lise düzeyine gelmeden önce Millî Eğitim Bakanlığı’nca hazırlanan öğretim programlarında da görüldüğü gibi Türkçe kuralları üst üste ve tekrar tekrar öğretilmektedir. Kademe kademe artışın yaşandığını konularda ayrıntı da 8. sınıfa kadar artar.

Sosyal bilimlerde bir yazma etkinliğidir, denebilmektedir. Araştırma laboratuvarlarından ziyade yazma becerisinin ön planda olması beklenir. Bu bağlamda öğrencilerin yükseköğretim seviyesine gelene kadarki süreçte sadece çoktan seçmeli olan sınavlarla değil, ders müfredatlarında yazılı anlatım becerisine de yoğunluk verilebilir. Öğrencilere yazma kurallarının önemine dair farkındalık çalışmaları yaptırılabilir. İyi yazabilmek, yazarak öğrenmekten geçer. Kurallara uygun yazı aktivitelerinin sürekliliği sağlanabilir. Öğrenci doğru yazıyorsa öğrenmiş demektir fakat yanlışlar üzerinde tekrar durulmalıdır. Kendi yazım çalışmalarının yanında belli metinler üzerinden yanlışları bulmak da faydalı olabilmektedir.

Yapılan çalışma, yüksek lisans öğrencilerinin tezlerinde en fazla satır sözcük aralıklarına dikkat etmediğini göstermiştir. İkinci sırada noktalama hataları yer almış ve sırasıyla anlatım bozuklukları, tek-çift tırnak hataları, ayrı-bitişik sözcük yazım hatası, alıntılama hataları, akademik dilden uzak yazım, referans gösterme hataları, bağlaçların hatalı kullanımı, cinsiyetçi dil kullanımı, sayıların hatalı yazımı ile madde ve numaralandırma hataları gelmiştir. İncelenen 12 tezde de ayrımcılık ve nefret dili kullanımına hiç rastlanmamıştır.

Araştırmamızda belirlenen ve özellikle sık hataların yapıldığı analiz kategorilerinin, öğrencilerin tez yazım sürecinde sıklıkla başvurması gereken tez yazım kılavuzlarında da ayrıntılı yer almasının faydası görülebilir.

Yükseköğretim tez dönemlerinde danışmanları tarafından belki de ilk defa yazım hataları için geri dönüş alan öğrencilerin yükseköğretime geçene kadarki süre boyunca imla ve yazım hatalarının denetiminde de geri dönüşlü bir yazılı sistem denenebilir. Doğrusunu bilmediği

veya söylenmediği sürece bildiği şekilde kullanmaya devam etmek bu hatanın yerleşmesine sebep olabilmektedir.

Yazım ve imla hatalarının öğrenim süreci boyunca test yöntemi yerine yazılıya ağırlık verilerek önüne geçmek de bir çözüm olabilir. Fakat bu yöntemde de geri bildirim denetlenmesi şart olacaktır.

KAYNAKÇA

- Baird, L. L. (1997). Completing the dissertation: Theory, research, and practice. *New Directions for Higher Education*, 1997(99), 99-105.
- Bakioğlu, A. ve Gürdal, A. (2001). Lisansüstü tezlerde danışman ve öğrencilerin rol algıları: Yönetim için göstergeler, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 9-18.
- Başer, N., Narlı, S. ve Günhan, B. (2010). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 129-135.
- Başfıncı, Çiğdem Şahin (2008). Bir Pazarlama İletişim Medyası Olarak Web Ortamında İçerik Analizi Yapmanın Güçlükleri ve Olası Çözüm Önerileri. *Yönetim*, Yıl: 19, Sayı: 61, Ekim, s. 52-71.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Day, R. A. (2000). *Bir Bilimsel Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır?* (Çev. Gülay, Aşkar Altay). Ankara: Tübitak Yayınları.
- Defazio, J., Jones, J., Tennant, F. ve Hook S. A., (2010). Academic Literacy: The Importance and Impact of Writing across the Curriculum- A Case Study - *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, Cilt: 10, Sayı: 2, 34 - 47.
- Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, (2020). MEB-Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı, http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_08/10084528_No14_LGS_2020_Merkezi_Sınavla_Yerlesen_Ogrencilerin_Performansi.pdf.
- Germeroth, D. (1991). Lonely days and lonely nights: Completing the doctoral dissertation. *Association for Communication Administration Bulletin*, 76, 60-89.
- Gökdayı, H. (2008). Dil Kullanımını Değerlendirmede Doğru ve Yanlış. *Erdem Dergisi*, Sayı: 51, 91-109.
- Green, K. E. ve Kluever, R. C. (1997). The dissertation barriers scale. Chicago, IL: *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 410 253).
- Günay, D. (2013). *Dil ve İletişim*, Papatya Yayınları, 2.Basım.
- Güneş F. (2013). Dil Bilgisi Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(7), 71-92.
- Jairam, D., ve Kahl Jr., D. H. (2012). Navigating The Doctoral Experience: The Role Of Social Support In Successful Degree Completion. *International Journal of Doctoral Studies*, 7, 311-329.
- Kan, M.O., (2017). Türkiye’de Akademik Yazma Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 2, 1037-1048.
- Liechty, J. M., Schull, C. P. ve Liao, M. (2009). Facilitating dissertation completion and success among doctoral students in social work. *Journal of Social Work Education*, 45(3), 481-497.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, (2016), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Miller, A. B. (2009). *Finish your dissertation once and for all! How to overcome psychological*

- barriers, get results, and move on with your life. Washington, DC: American Psychological Association.
- Sevinç, B. (2001), "Türkiye' de Lisansüstü Eğitim Uygulamaları, Sorunlar ve Uygulamalar", *DEÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, ss.25-40.
- Suna, Ç., Karadağ, R. ve Selanik Ay, T. (2007). Yüksek Lisans Programı Öğrencilerinin Bilimsel Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü III. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Eskişehir.
- Swales, J. (1990). *Genre Analysis: English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Pres.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2018). <https://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> .
- Tok, M., Ünlü, S., (2014). Yazma Becerisi Sorunlarının İlkokul, Ortaokul ve Lise Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 50, 73-95.
- Torrance, M. (2012). *Studies in writing: current trends in european research*. Bingley [UK]: Emerald.
- Ünal, Ç., İter İ., Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitime Olan Tutumları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010 14 (2): 147-164.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1767-1781.
- Yağmur Şahin, E., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri. *International Journal Of Human Sciences*, 10 (2), 356-378.
- Yıldırım, B. (2015). *İletişim Araştırmalarında Yöntemler Uygulama ve Örneklerle*. Literatürk Academia Yayınları.